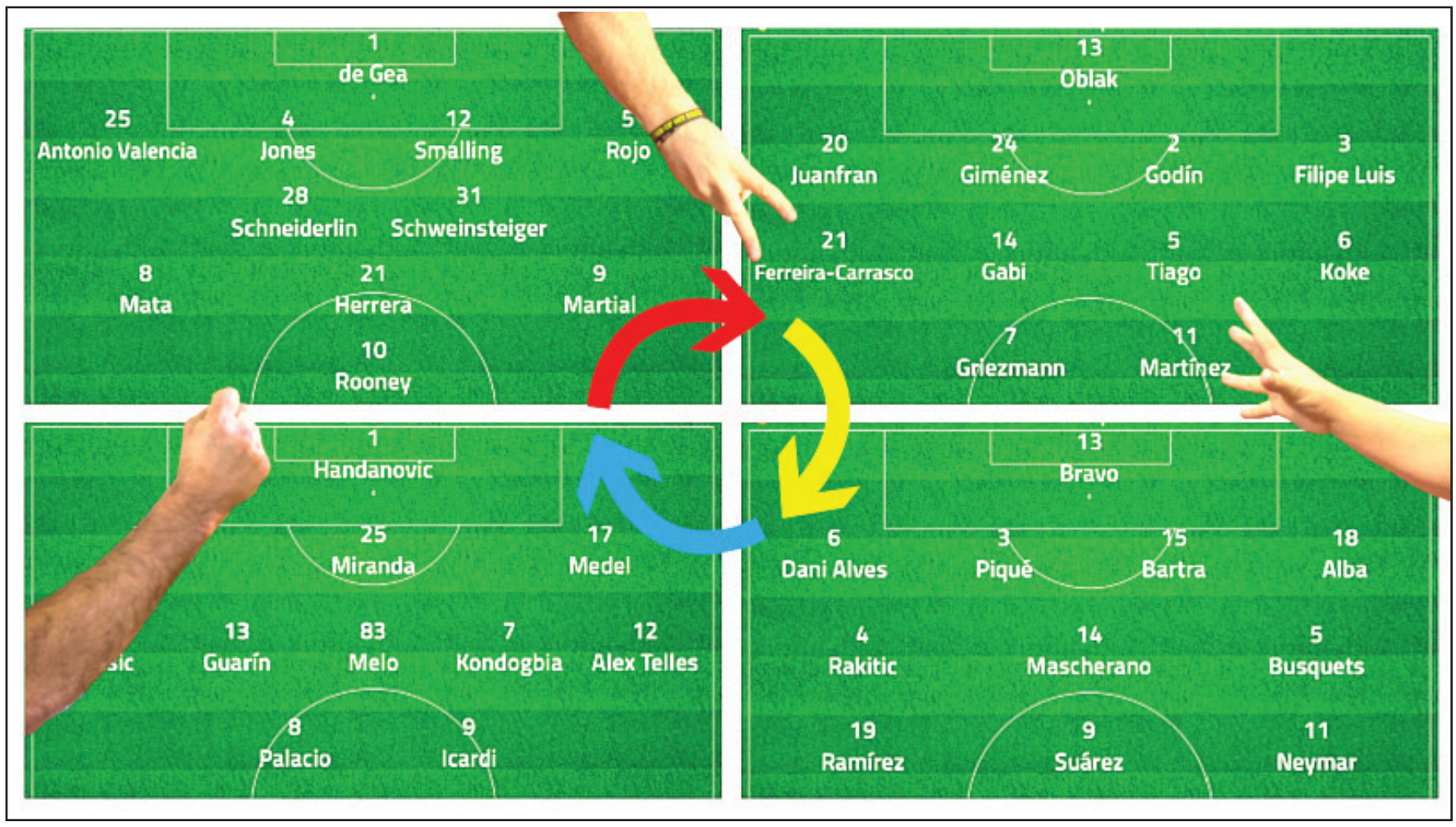

تاکتیک‌های مرسوم زیر ذره‌بین

کن آدامز
مترجم: نوید صراف

از بدو تولد فوتبال تا همین ثانیه، یک بحثِ داغ همواره در محافل ورزشی وجود داشته و آن برتری یا کیفیت بهتر یک ترکیب و سیستم بازی نسبت به دیگری است. بحثی که برایش هرگز یک پاسخ کامل و جامع پیدا و ارائه نشده. در طول تاریخ، فوتبال چیدمان‌های متفاوتی به خود دیده و مربیان جدید بارها تلاش کرده‌اند تا با کشفِ ترکیب‌های جدید، بر قدیمی‌ها و رقبای پرتعداد و سرسخت‌شان غلبه کنند و تیم تحت رهبری‌شان را به موفقیت‌های گوناگون برسانند. امری که مستلزم دانش کافی و نوآوری‌های شجاعانه است تا به پیشرفت همیشگی فوتبال یاری رساند. بدیهی است که اگر یک سرمربی تیمش را با استراتژی متفاوت و ناآشنا راهی میدان کند، نسبت به حریف یک برتری ویژه در دست خواهد داشت که می‌تواند با استفاده درست، آن را به امتیاز نقد تبدیل کند. به همین بهانه شاید بد نباشد با هم نگاهی بیندازیم به برخی از چیدمان‌های محبوب جهان فوتبال و آنها را با دقت بیشتری زیر ذره‌بین برده و تجزیه و تحلیل کنیم.

سیستم ۲-۴-۴

چیدمان ۲-۴-۴ را می‌توان به جرأت یکی از قدیمی‌ترین ترکیب‌های جهان فوتبال دانست؛ سیستمی که همچنان از سوی بسیاری از تیم‌ها در فوتبال مدرن مورد استفاده قرار می‌گیرد اما علی‌رغم کاربرد بالای آن در جهان فوتبال باید اعتراف کنیم که عصر طلایی این سیستم به پایان خود رسیده است. استفاده از این روش بازی در فوتبال امروزه توسط باشگاه‌های بزرگ، بیشتر به منزله یک شکست است، نشانگر عدم توانایی در شناخت پتانسیل‌های واقعی بازیکنانش. فهم و استفاده از این سیستم بسیار آسان است؛ یعنی تیمی که آن را خوب تمرین کند، می‌تواند به موفقیت برسد اما این ترکیب فاقد پیچیدگی‌ها و البته پاس‌های زاویه‌داری است که در دیگر ترکیب‌های هجومی مدرن شاهدش هستیم. ضمن اینکه در این چیدمان هوش و زیرکی مهاجمین چندان در اولویت قرار نمی‌گیرد.

نقاط قوت

داشتن دو مهاجم تخصصی به این معنا است که هافبک‌ها و مدافعان تیم در رساندن توپ به خط حمله نیازی به درنگ و مکث برای یافتن بازیکنِ هدف ندارند. بر خلاف چیدمان‌هایی که نیاز مبرمی به بهره‌مندی از یک مهاجم تخصصی و هوشمند جهت جایگیری صحیح در نقاط کور خط دفاعی حریف و استفاده از تکنیک به منظور از پیش رو برداشتن مدافع مستقیم‌شان دارند، در سیستم ۲-۴-۴ این فرصت در اختیار مهاجم اصلی تیم قرار می‌گیرد که بدون نیاز به حمایت خط هافبک به قلب دفاعی حریف بزند. به همین دلیل، بهترین مهاجمانی که در طول تاریخ در این سیستم به کار گرفته شده‌اند، مهاجمانی هستند که قابلیت زوج‌سازی با یار کناری‌شان و توانایی بازی در شرایط گوناگون آن هم بدون حمایت همه‌جانبه خط هافبک‌شان را دارند.

استفاده از دو هافبک میانی در کنار هافبک دفاعی و قرار گرفتن مدافعان کناری تیم لبِ خط طولی، به بازی تیم عرض و عمقِ لازم را می‌دهد. این امر باعث می‌شود تا ارسال‌های فراوانی به محوطه جریمه حریف شکل بگیرد. ضمن اینکه خط دفاع حریف برای جلوگیری از حملات رقیب از کناره‌ها، مجبور است تا به بازی مدافعان خود عرض بدهد. این اتفاق در قلب دفاع به تیم مهاجم فضای مناسبی برای گلزنی هدیه خواهد داد. با توجه به آسانی اجرای این چیدمان، بسیاری از تیم‌ها هنگامی که تحت فشار قرار می‌گیرند از سیستمی مانند ۲-۴-۴ استفاده می‌کنند.

نقاط ضعف

عدم انعطاف‌پذیری لازم و البته قابل پیش‌بینی بودن، دو مشکل اصلی این چیدمان است. ضمن اینکه استفاده از چنین سیستمی فشار بسیار زیادی برای دفاع و حمله به هافبک‌های مرکزی وارد می‌کند. قدمت بالای آن هم باعث شده که روش‌های بسیاری برای غلبه بر آن کشف شوند. استفاده از دو هافبک میانی برابر رقبایی که با سه هافبک پا به میدان می‌گذارند، تیم را در امر تصاحب مالکیت توپ با سختی‌های فراوانی دست به گریبان می‌کند. به همین منظور نیز یکی از مهاجمان اغلب برای کمک به خط هافبک باید به خط میانی بازگردد که این اتفاق زهر خط حمله را خواهد کاست. تمامی این نواقص باعث شده تا متفکران علاقه‌مند به این سیستم، به فکر استفاده از یک هافبک مرکزی با تفکرات هجومی و یک هافبک مرکزی دیگر با اندیشه‌ها تدافعی بیفتند تا برتری عددی حریف را خنثی سازند و به حملات حریف از جلو پایان دهند. البته این اقدام نیز مضرات خود را دارد؛ از جمله اینکه تیم را در کناره‌ها آسیب‌پذیر خواهد ساخت.

این چیدمان مقابل چه سیستم‌هایی برتری دارد؟

پیدا کردن ترکیبی که سیستم ۲-۴-۴ بر آن برتری داشته باشد، تا حدود زیادی دشوار به نظر می‌رسد چرا که نحوه قرارگیری بازیکنان در این چیدمان به نوعی است که گاهی تیم را دچار مشکل و دردسر می‌کند بنابراین نمی‌تواند چندان بر سیستم‌های دیگر برگ برنده‌ای ارائه دهد.

سیستم ۳-۳-۴

«ژوزه مورینیو» سرمربی نامدار و موفق پرتغالی، در دوران حضور نخست خود روی نیمکت باشگاه چلسی، با بهره‌مندی از همین چیدمان به موفقیت‌های گوناگون و چشم‌گیری دست یافت. سیستمی که در بین بسیاری از باشگاه‌های بزرگ جهان هنوز هم محبوب است؛ تیم‌هایی که بازیکنانی با قابلیت ارسال پاس‌های دقیق و هافبک‌های پا به توپ و تکنیکی در

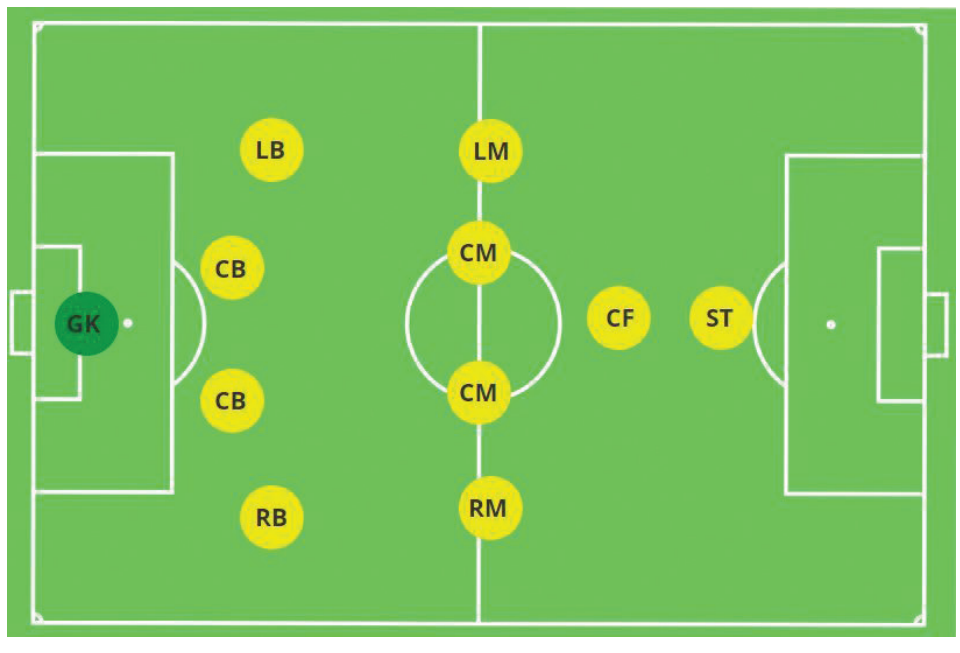

سیستم ۲-۴-۴؛ یکی از قدیمی‌ترین ترکیب‌های جهان فوتبال

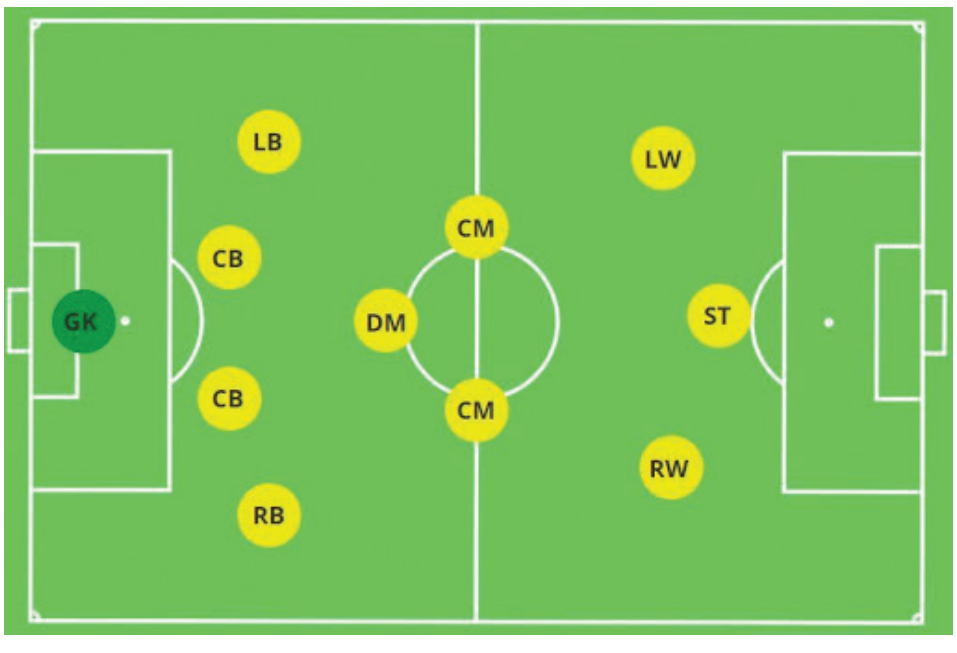

سیستم ۳-۳-۴؛ ترکیبی که در بین بسیاری از باشگاه‌های بزرگ جهان هنوز هم محبوب است